

HELHEDSPAN FOR

PAAMIUT

PILLUGIT PILERSAARUT TAMAKKIISOQ

HELHEDSPLAN FOR PAAMIUT

er udarbejdet af Kommuneqarfik Sermersooq, 2018

Najoqqutassaq (manuskripti) Nalunaarsuinerlu:

Illoqarfimmik Inerisaaneq, Kommuneqarfik Sermersooq

Nutsernera:

Nutserisoqarfik, Kommuneqarfik Sermersooq

Assit:

Illoqarfimmik Inerisaaneq, Kommuneqarfik Sermersooq

Saqqummersinneqarneranut tunngatillugu saaffiginnissutit:

Kommuneqarfik Sermersooq
Illoqarfimmik Inerisaanermut Immikkoortortaqarfik
Sanarfinermut Avatangiisinullu Ingerlatsivik
Postboks 1005
3900 Nuuk

E: plan@sermersooq.gl

HELHEDSPLAN FOR PAAMIUT

er udarbejdet af Kommuneqarfik Sermersooq, 2018

Manuskript og registrering:

By- og Boligudvikling, Kommuneqarfik Sermersooq i samarbejde
med Paamiut Lokaludvalg

Oversættelse:

Tolkekontoret, Kommuneqarfik Sermersooq

Fotografier:

By- og Boligudvikling, Kommuneqarfik Sermersooq

Henvendelser angående publikationen:

Kommuneqarfik Sermersooq
Afdeling for By- og Boligudvikling
Forvaltning for Anlæg og Miljø
Postboks 1005
3900 Nuuk

E: plan@sermersooq.gl

IMARISAI

Tunuliaqut	3
Qanoq / Siunertaq	5
Attaveqaatit	6
Illut	8
Illunut kulturi	10
Illut allanngutsaaliukkat	12
Illoqarfiup qeqqata kussarneqarnissa	14
Illoqarfiup immikkoortui	16
Illoqarfimmi sukisaarsartarfik	18
Niuertoruseqarfiup "uummaarissarneqarnera"	23
Aqqusineeqqani pioreersuni qaammaqqutit	24
Atuarfiup saavani pinnguartarfik fitnessertarfillu	27
Suliniuteqarfiit	28
Siunissami ungasinnerusumi ineriartortitsineq	30

INDHOLD

Baggrund	3
Hvordan / Formål	5
Infrastruktur	6
Bygninger	8
Bygningskultur	10
Fredede bygninger	13
Forskønnelse af midtbyen	15
Byområder	16
Byparken	18
Revitalisering af kolonihavnen	23
Belysning	24
Legeplads og fitness	27
Indsatsområder	28
Langsigtet udvikling	30

FAKTA PÅAMNUT

2018

INBYGGERE: 1.355

M/END: 750

KVINDER: 605

TUNULIAQUT

Paamiuni 2011-miit 2017-imut innuttaasut 10 %-it missaanik ikileriaateqarput. Taamaallilluni 2017-imi inuit 1.441-t Paamiuni najugaqarput. Innuttaasut amerlassusaat 1980-ikkut qiteqqunneranni qaffasinnerpaaffianiissimavoq, kingornali ataannavissumik ikiliartuaarsimallutik.

Tamanna Paamiunut unamminarsinnaavoq, illoqarfilli inuussutissarsiornikkut takornariaqarnikkullu ineriartornissamut periarfissagissaarpoq. Maannali illoqarfiup inissisimanera aallaavigalugu pilersaarut tamakkiisoq suliarineqarpoq, matumanilu takornariaqarnermut inuussutissarsiornermulluunniit ineriartuutaasinnaasunik najoqqutassiornissaq siunertaanngilaq. Illoqarfimmili najugaqarusussusermik pilersitsissaq, tassa illoqarfik innuttaminit najorneqarumasooq illoqarfillu avatangiisigissaartoq illoqarfiullu qeqqa nukittoq.

Matumani Paamiut pillugit pilersaarut tamakkiisoq tassaavoq kommunimut pilersaarummi Sermersooq2028-imi qulequttani; 1/ Eriaginnineq 2/ Blokkini isaterineq aamma "inummarissaaneq" aamma 3/ Illoqarfiup qeqqanik kusassaaneq, nassuiaatigineqartut ineriartorteqqinneqarnerat.

Paamiut pillugit pilersaarut tamakkiisumi aallarniutigalugu illoqarfik qulaajarneqarpoq, tassani tamaat ataqatigiissillugu atuaraanni illoqarfiup periarfissai suunersut takuneqarsinnaallutik.

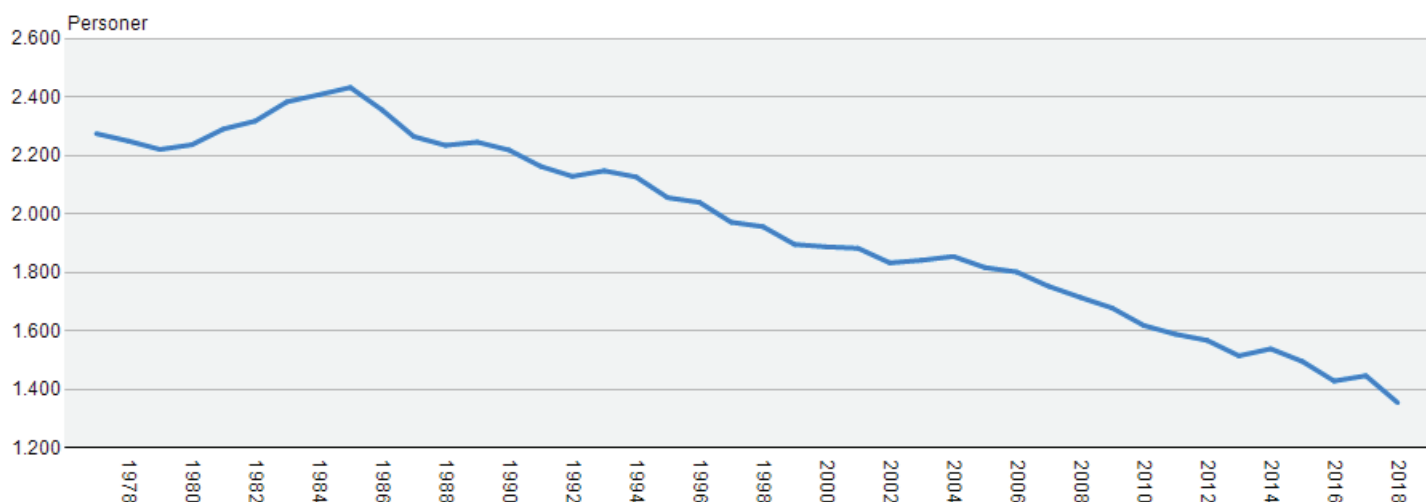
BAGGRUND

Paamiut har i perioden fra 2011 til 2017 oplevet en tilbagegang i befolkningstallet på ca. 10 %. Der boede således 1.441 personer i 2017. Befolkningstallet toppede i midten af 1980'erne og er siden faldet jævnt.

Det giver Paamiut nogle udfordringer, men byen har også oplagte udviklingspotentialer inden for både erhverv og turisme. Helhedsplanen tager dog sit afsæt i den aktuelle by, og har ikke til formål at udstikke retningslinjer for hverken turisme- eller erhvervsudvikling. Den skal derimod bidrage til at skabe en god by at bo i, en by hvor indbyggerne ønsker at blive boende og en by, med et godt miljø og en stærk bymidte.

Nærværende Helhedsplan for Paamiut er en videreudvikling af de emner der er defineret i kommuneplanen Sermersooq2028; 1/ Bevaring 2/ Sanering og revitalisering af blokkene og 3/ Forskønnelse af Midtbyen.

Helhedsplan for Paamiut starter med en række kortlægninger af byen, der når de læses i en sammenhæng peger de på de steder, hvor byens potentialer ligger.

QANOQ

Pilersaarut tamakkiisoq Najukkami Ataatsimiititaliamit sakkussaavoq, iliuseqarnermilu ataavartumik malitseqartitsinissamut aallaviusassalluni. Tamatuma saniatigut suliniuteqarfiusuni sammisat, ataatsimut pilersaaruttip siuariartorneranik, takussutissaassapput. Ataatsimut pilersaarummik suliaqarneq, oqaatsit arlallit atorlugit paasissutissanik suliaqarnikkut kiisalu digitalimik tusagassiuutit, soorlu Facebook atorlugu, innuttaasunut tamanut paasissutissiissutigineqassaaq.

SIUNERTAQ

Paamiut pillugit pilersaarut tamakkiisoq pilersaarutaavoq illoqarfiup atorneqarnissaanut periarfissanik aalajangersaasussaq siunissamilu qanoq pitsaanerpaamik ineriartortinneqarnissaannik aamma/imaluunniit nukittorsarnissaannik takutitsisusooq. Pilersaarummi illoqarfiup pitsaaqutai pitsanngorsaaviginiarneqarput, taamaalilluni orniginarnera, qorsooqqinnera, illoqarfiup piujuartinneqarnissaa attatiinnarneqarniassammata, tassanilu illoqarfiup qeqqata ingerlalluarnissaa pingaartinneqassaaq, ataatsimoornissamut periarfissaqassaaq, illoqarfiup innuttaasui peqqinnissamut aalanissamullu periarfissinneqassallutik.

Pilersaarut tamakkiisumi illoqarfiup aqqissugaanerata ataqatigiinnerulernissaa siunertaavoq, pingaartumik

illoqarfimmi illoqannginnersat akornanni, taakkumi illoqarfimmi suliniutinut sammisanullu ingerlanneqareersunut atorneqarsinnaapput atorneqassallutillu. Matumani illoqarfimmi pioreersut ineriartorteqqinneqarnissaat siunertaavoq, taakkulu Paamiut najoruminartuujuarnissaanut pitsanngorsaavigineqarlutillu nutarterneqassapput. Pilersaarut tamakkiisumi illoqarfimmi suliniuteqarfissat pillugit najoqqutassiortoqarlunilu sinaakktissanik pilersitsisoqassaaq, tassa matumani pineqarlutik aqqusinerni qullit, pinnguartarfinnik pilersitsinerit imaluunniit eqqumiitsuliat atorlugit kusasaanerit. Pitsaanerulersitsinissamut illoqarfiullu ineriartortinnissaanut suliniutit tamarmik illoqarfiup qeqqanik ”nukittorsaataallutillu” ataatsimuulersitsissapput, tamannalu pillugu Pilersaarut tamakkiisumi suliaqassaq pingaarnerpaaq tassaavoq tamatumunnga najoqqutassiornissaq.

Pilersaarummi suliniutissat assigiinngitsut immikkoortiterneqarput, tamarmilli ataatsimut qulequtaqarput; illoqarfimmik ataqatigiisumik innuttaasunut pilersitsinissaq. Illoqarfik assigiinngiiaartunut inissaqartitsisooq pitsaasumik illoqarfimmi avatangiiseqartitsisuuvoq. Najukkami Ataatsimiititaliap aamma Kommunalbestyrelsip Paamiut ineriartortinnissaannut takorluugaannik pingaarnernik Pilersaarut Tamakkiisoq imaqarpoq.

HVORDAN

Helhedsplanen skal bruges som et styringsredskab for Lokaludvalget og vil danne udgangspunkt for løbende opfølgning på indsatsen. Derudover vil aktiviteterne under indsatsområderne fungere som indikator på helhedsplanens fremdrift.

Arbejdet med den nye helhedsplan skal formidles til alle borgere via udarbejdelse af flersprogede informationsmaterialer samt ved brug af nye digitale medier, eksempelvis Facebook

FORMÅL

Helhedsplan for Paamiut er en plan, der på et overordnet niveau skal fastlægge anvendelsespotentialer for byens rum og hvordan de fremtidigt bedst udvikles og/eller forstærkes. Planen har til formål at bidrage til at styrke de eksisterende kvaliteter i byen så den fortsat kan være en attraktiv, grøn og bæredygtig by, med fokus på en velfungerende bymidte og muligheder for sammenhold, sundhed og bevægelse for byens borgere.

Det er et klart mål i helhedsplanen at skabe en større sammenhæng i oplevelsen af byen og særligt mellem de eksisterende byrum, der kan og skal danne ramme om lokalt forankrede initiativer og aktiviteter. Ambitionen er at bygge videre på de faciliteter, der allerede findes i byen, og at de skal forstærkes og fornyes i det omfang, det kan bidrage til at Paamiut fortsat kan være et godt sted at bo. Helhedsplanen skal udstikke retninger og rammer for fremtidens indsats for byens indsatsområder – det være sig fra gadebelysning, opstilling af legepladsudstyr eller kunstnerisk udsmykning. Alle tiltag til forbedringer og byudvikling, skal bidrage til at forstærke og samle byens midte, og derfor er det nærværende Helhedsplans fornemste opgave at udstikke retninger herfor.

Planen er opdelt i flere indsatsområder, men alle samlet under et enkelt tema; skabe en sammenhængende by for borgerne. Der skal være plads til en mangfoldighed der skal understøtte et godt bymiljø. Helhedsplanen rummer Lokaludvalgets og Kommunalbestyrelsens overordnede vision for den fysiske udvikling i Paamiut.

ATTAVEQAATIT INFRASTRUKTUR

- Aqqusineq/ biilit
Vej / køretøj
- Aqqusineeraq pingaarneq
Hovedsti
- Pisuinnaat ikaartarfiat
Fodgængerbro

Illoqarfimmi aqqusernit
tamarmiusut tamakkiisu-
mik iluarsartuunneqarnis-
saat kissaatigineqarpoq.

//

Der ønskes en gennemgri-
bende renovering af
asfalten på byens samlede
vejnet.

Kommende
alderdomsh

Allakkerivik/
Posthus

Napparsimavik/
Sygehus

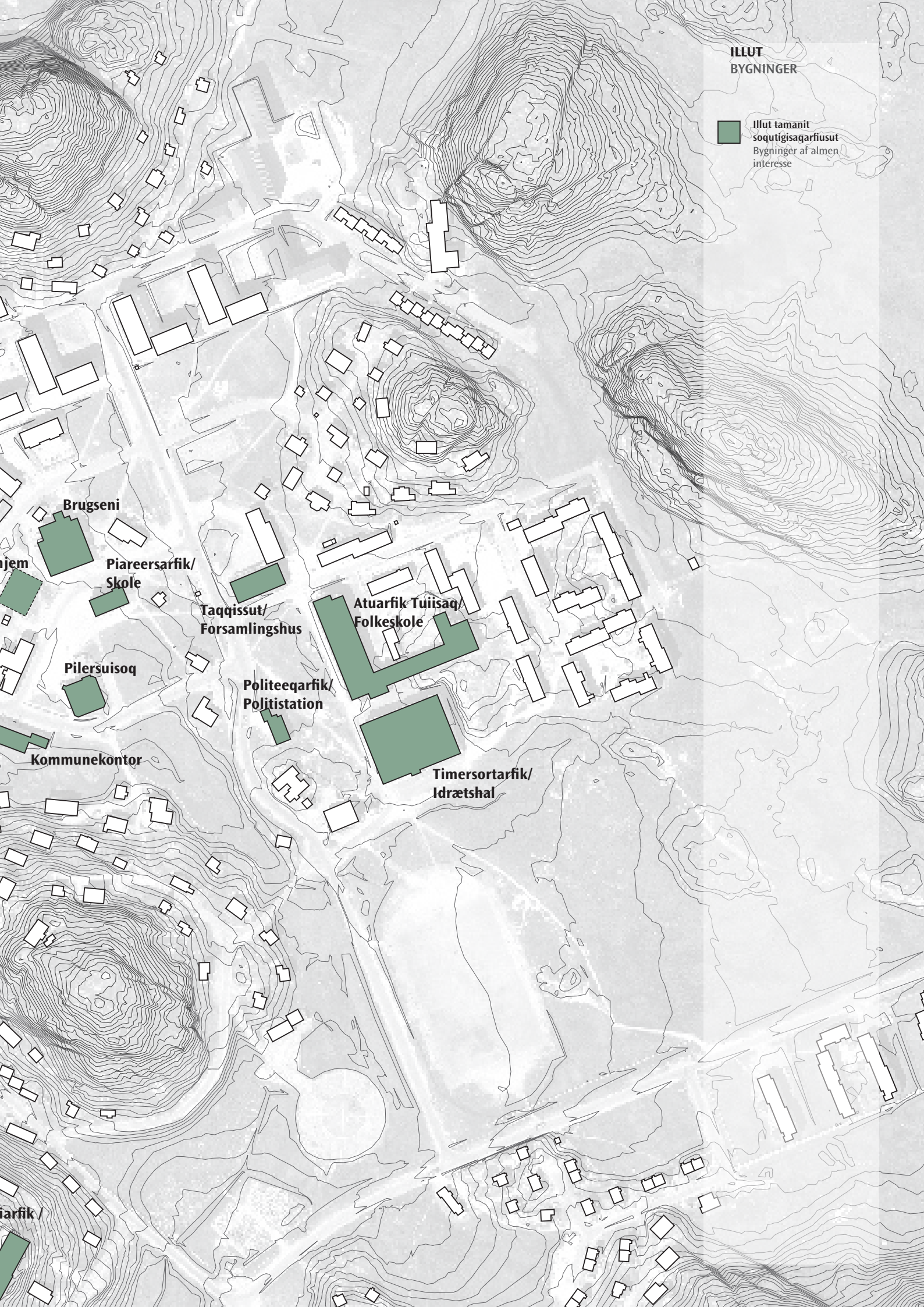
Qatserisarfik/
Brandstation

Imarsionermik illinn
Sofartsskolen

**ILLUT
BYGNINGER**

 Illut tamanit
soqutigisaqarfiusut
Bygninger af almen
interesse

B-86 **B-406**

**NALLIUTTORSIORTARFIK
FESTPLADS**

**NIUERTORUSEQARFIK
KOLONIHAVN**

B-61 & B-30 **B-68** **B-54**

B-56 **B-63** **B-15**

**ILLUNUT KULTURI
BYGNINGSKULTUR**

- Illut allanngutsaaliukkat
Fredede bygninger
- Illut eriagissat
Bevaringsværdige bygninger
- Illut eriagissatut
nalunaarsorsimasut
eriagissajaajunnaarsinne-
qarnissaannut siunnersuuta-
asut
Bevaringsværdige bygninger
der foreslås ophævede

Niurtorseqarfiup katersugaaseqarfiullu eqqaani oqaluttuarisaanermit qitiusoqarfiunera nukittorsarneqassaaq. Niurtorseqarfiimi illut allatut atornerqarnissaat paasiniarneqassaaq, taamaalilluni aserfallatsaajorneqarlutillu avatangiisit soqutiginaruunissaat anguniarneqassaaq, taamalu illoqarfiimi innuttaasunut tikeraartunullu orniginarsarneqarlutik. Illut arallit eriagissatut nalunaarutigineqarsimasut eriagissajaajunnaarsinneqarnissaat siunnersuutaavoq, tassa eriagissatut nalunaarsornerat pingaaruteqarunnaarsimammat. Aammali niurtorseqarfiup katersugaasiuullu avatangiisaani suliniutit aallunneqarnissaat anguniarlugu. Paamiut illoqarfiup assinga suliarineranut atatillugu atorunnaarsinneqarnissaannut suliniut ingerlanneqarsinnaavoq.

Den historiske kerne omkring kolonihavnen og museumsområdet skal forstærkes: Der skal findes nye funktioner til byggerne i kolonihavnen, således at de vedligeholdes og er med til at skabe et interessant miljø, der kan tiltrække både lokale som besøgende.

Det foreslås at ophæve bevaringsstatus på flere bygninger, da de ikke længere besidder stor bevaringsværdig. Men primært for at koncentrere indsatsen til miljøet omkring kolonihavn og museet. En ophævelsesproces kan ske i forbindelse med udarbejdelsen af *Byatlas Paamiut*.

**KATERSUGAASIVEQARFIK
MUSEUMSOMRÅDE**

B-93

B-9

B-94

B-96

B-85

B-307

B-83

**OQALUFFIK
KIRKE**

ILLUT ALLANNGUTSAALIUKKAT

B-30 Illu aalisakkanik poortuivik, 1919-imi sananeqartoq. Helge B. Møllerimit titartagaq.

1920-mi kimmuk allilerneqarpoq. Illup saarni katitikkat salliligaapput, qalialu qisunnik saattunik qalligaavoq. Illup 1920-meersup allissutaata qalia qalissiamik listilimmik qalligaavoq. Illu betonngimik sukaqarlunilu nateqarpoq. 1919-imiit KGH-p orsumik pilersuinermit aalisakkerineq aallutilerpaa, aalisarnermullu piukkunnaateqarnerpaat ilagisimavaat Paamiut. B-30-p kangimut sammisortaata affaa 1919-imi qullarneqarpoq, sinneralu 1920-mi.

B-61 Quersuaq, sionatigut tarajorterivik, 1920-mi sananeqarpoq. Helge B. Møllerimit titartagaq.

Illup saarni katitikkat salliligaapput, qalialu qalissianik qalligaavoq. Sananeqaqqaarnerani aalisakkanik saliinermut nunamut sammisumik toqqaveqarsimagaluarpog. Maanna matunikuuvoq. Nunamut sukaqassanngimmat qaliaq nivingasussanngorlugu sananeqarsimavoq.

B-61-ip saneraani siullermik umiarsualiviup tungaani ammaneqarsimavoq, tassa toqqaviusaqarsimavoq qulisamik, tassanilu aalisakkanik saliisoqartarsimagaluarluni. Taanna illup sannaani ersarissumik sulitakuneqarsinnaavoq. Illup iluani ini sukaqanngitsoq atorneqartussaammat qilaaq qaliani nivingasumik sananeqarsimavoq.

B-30 aamma B-61 katitillugit, annikitsunik atassuserlugit, sananeqarsimapput, tassa illut akornaniittoq putoqquttarfik meteri inulaarlugu missaaniittoq matoqqavoq. Tamanna pissutaalluni illup

qisuttaata saarna silaannaqaranilu oqussinnaavoq, tamannalu aserfallatsaaliorneqarsinnaanngilaq. Taakku atassutaqqat piiarneqarnissaat inassutigineqarpoq, taarsiullugulu quersuup isuani matulerlugu isaarialerluguluunniit.

B-83 - Oqaluffik, 1908-09-mi sananeqarpoq, Helge B. Møllerimit titartarneqarpoq, atoqqaarfissiorneqarporlu septembarip 19-anni 1909.

Taannalu tassaavoq illuliassanik titartaasartup Kalaallit Nunaanni suliaa siullerpaaq, oqaluffiullu ilusaa nalinginnaasuunngitsoq eqqarsaatigalugu Norgemi oqaluffiit qisummik sanaat isumassarsiffigisimassagai ilimanarluni. Oqaluffiup qalipaasersonera aamma maluginiagassaavoq. Illup saava aappaluttuuvoq, qalialu sinarsui nunap qalipaataatut assinganik sungaartuullutik, oqaluffiullu qaliai qisunnik saattunik qallikkat kanngussatut manngertornikutut qorsuullutik. Qaliat sinarsui, igalaat qanattai isaariarlugu pingarneq qaqortumik qalipataapput. Igalaat qulaatungaaniittut tungujortumik kusassarneqarsimapput. 1980-ikkunni oqaluffik marlunnik uigullugu, illuliassanik titartaasartumit Ole Nielsenimit, allilerneqarpoq.

Oqaluffik illoqarfimmi ersarissumik inissisimavoq, tassa aqquserngit pingasut naaneranni, oqaluffiup saavata tungaanut, qitiusumik inissisimasuummat. 1950-ikkut miss. sulitrapezitet iluseqarpoq, oqaluffiup isaariaa pingarneq qilaanngusatut isikkoqarluni. Otho Fabriciusimut eqqaassutissaq oqaluffiup saavata qeqqaniippoq. Sionatigut umiarsualivimmiit oqaluffiup tungaanut qiviaraanni oqaluffik ullumikkornit ersarinnerusimavoq, ullumikkut ilaqutariinnut ataasiakkaanut illut oqaluffiup tunuani qaqqamiittut akornutaasutut isikkoqalersimallutik.

FREDEDE BYGNINGER

B-30 Fiskepakhus, opført 1919. Tegnet af Helge B. Møller.

Udvidet 1920 mod vest. Huset er bygget af bræddebeklædt bindingsværk med spåntag. Forlængelsen fra 1920 har paptag med lister. Der er en betonsokkel og betongulv. I 1919 satte KGH for alvor gang i omstillingen fra tran til fisk, og eet af de mest lovende fiskesteder var Paamiut. Den østlige halvdel af B-30 opsendtes i 1919 og resten i 1920.

B-61 Pakhus, tidligere saltehus, opført 1920. Tegnet af Helge B. Møller

Huset er opført af bræddebeklædt bindingsværk med paptag. Det har oprindeligt haft en åben perron til rensning af fisk mod land. Denne er lukket nu. Taget er ophængt i et hængeværk, da planen skulle være stolpefri.

B-61 har oprindeligt i den langside, der vender ind mod havnepladsen haft et åbent parti, en slags perron, under et tag, hvor man har kunnet stå og rense fisken. Dette findes der endnu tydelige spor af i konstruktionen. Indvendigt har man skullet bruge et rum uden stolper, hvorfor loftet er ophængt i et hængeværk i taget.

B-30 og B-61 er sammenbyggede med nogle små forbindelser, hvilket betyder, at den smøge på ca. en lille meter, som er mellem husene, er helt tillukket. Dette kan give anledning til en del indelukthed og råd i træværket, som ikke kan vedligeholdes. Det må anbefales, at disse små forbindelser fjernes og at man i stedet tillader indsat en dør eller port i gavlen på det yderste pakhus.

B-83 - Kirke, opført 1908-09, tegnet af Helge B. Møller, og indviet 19. september 1909.

Det er arkitektens første arbejde i Grønland, og det kunne se ud som om han har haft norske stavkirker som forbillede for bygningens usædvanlige form. Også bygningens farvesætning er bemærkelsesværdig. Fasadefarven er rød, bånd og vindskeder okkergule og de spånklædte tage irgrønne. Tagkammene, de opsprossede vinduer og hoveddøren er hvidmalede. Vinduernes overstykker har blå dekoration. Kirken er i 1980'erne udvidet med to fag ved arkitekt Ole Nielsen.

Kirken indgår markant i bybilledet, idet den danner midtpunkt i de tre vejbilleder som ender i kirkeforpladsen. Denne havde endnu omkring 1950 form som et trapez, hvor siden foran kirkens hovedindgang gik over i en bue. Midt på pladsen står mindestenen for Otho Fabricius. Set fra havneløbet har kirken tidligere påkaldt sig større opmærksomhed end idag, hvor nyere eenfamiliehuse på fjeldet bagved virker forstyrrende.

1958-imit asseq // Historisk foto fra 1958

ILLOQARFIUP QEQQATA KUSASSARNEQARNISSAA

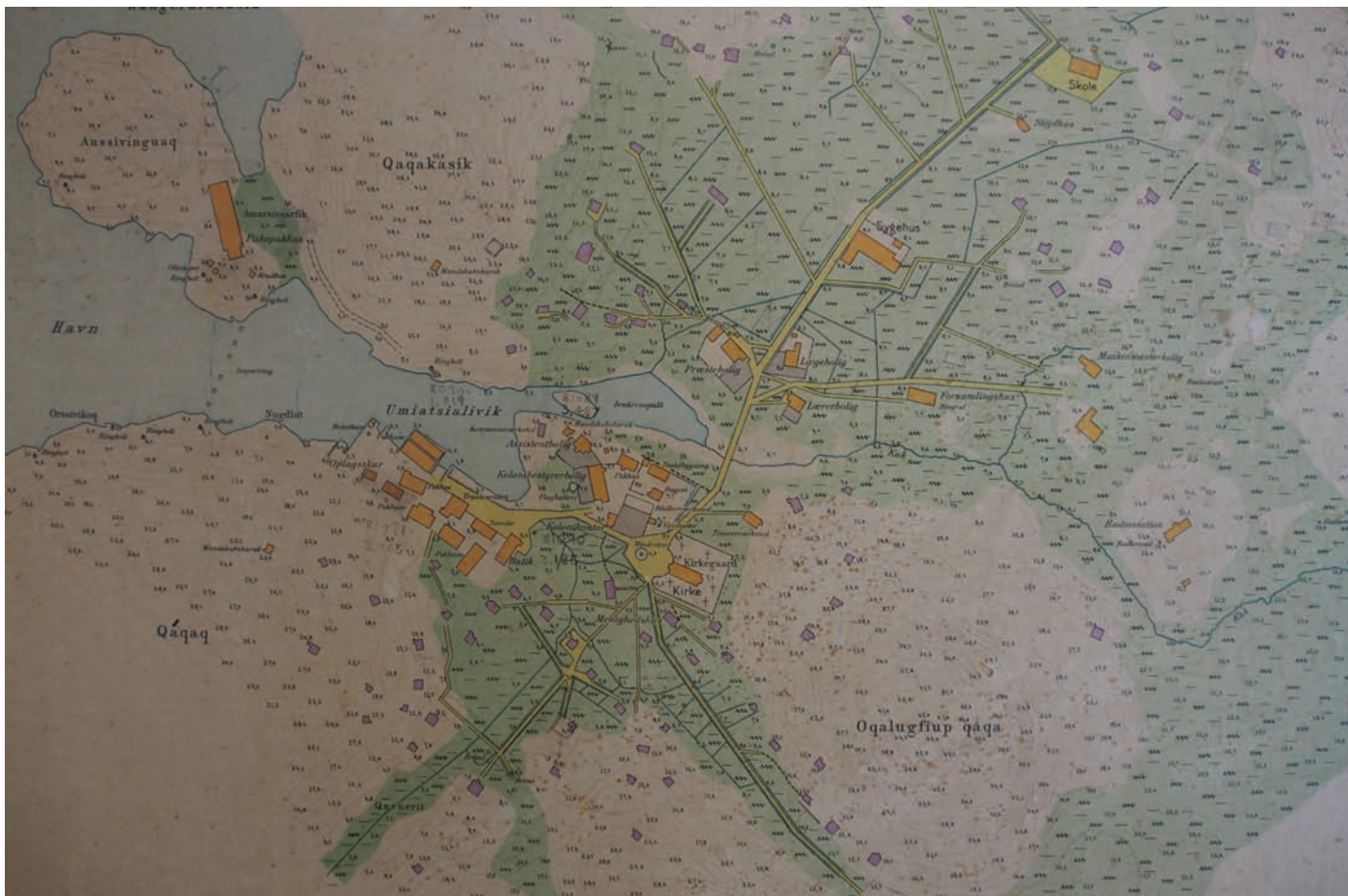
Nunap immikkoortuisa killingi malillugit maanna pilersaarummi illoqarfiup qeqqani inissisimagaanni blokkit avammut sammisumiipput, Niuertoruseqarfik kuullu kujammut sammisumiillutik. Illoqarfiup qeqqaniipput suliffeqarfiit, kangimut sammisumiippoq atuarfik, qitiusumik inissisimasoq, immikkoortumiippullu aamma pisiniarfiit illullu assigiinngitsut kimmut sammisut, minnerunngitsumillu allaffissornikkut illut, soorlu kommunip allaffia allakkerivillu.

Illoqarfiup qeqqaniittoq qooroq kuuttalik paqqeriartortarpoq, illoqarfiup qattunerpassuinit pukkinnerusuniittunut kuunneratigut. Qooroq illoqarfimmi sunniutilipilussuuvoq, illoqarfimmilu attaveqaatinut aalajangiisuusarluni, taamalu illoqarfimmik misigisassarsionnermi aalajangiisuusarluni. Qooroq illoqarfiup qeqqani kusanarluni immikkuullarissuuvoq sukisaarsaarfiusinnaasoq, saniatigullu Paamiut illoqarfianik immikkoortunut marlunnut immikkoortitsisuulluni, illuatungaani kommunip allaffiata eqqaani allaffeqarlunilu niuerfiuvoq illuatungaani illoqarfiup oqaluttuarisaaneranut/kulturikkut tunngassuteqartunik niuertoruseqarlunilu katersugaasiveqarpoq. Immikkoortut taakku marluk qooqutigit kusanarluinnartumik ikaartarfimmik atassuserneqarsimapput, tamannalu kusanarluinnartumut sumiiffimullu naleqqulluinnartumut illoqarfiup oqaluffianut aqqummik pilersitsisuulluni.

Qooqqup naanerani umiarsualivimmiippoq nalliuttorsioartarfik, taannalu kusanarluinnartumik illoqarfiup tungaanut, pinngortitamut sammisumut, avammullu silarsuarmut, Ikersuaq Davisimit immap ulittarneranut tinittarneranullu, sammisuuvoq. Nunap ilusaanit takuneqarsinnaavoq immikkoortoq umiarsualivimmut atasimasoq, piffissallu ingerlanerani sapuserlugu nunniorneqarsimasoq - tamannalu assinit nunallu assinganit toqqortaatinut takuneqarsinnaavoq.

Nalliuttorsioartarfik illoqarfiup isikkuanut pingaaruteqartumik inissisimavoq, ilaatigut inuit katerittarfiattut, tasanilu illoqarfimmi sammisassaqartitsinerit ingerlanneqarsinnaallutik. Avannamut kangimut aamma avannamut kimmut sammisoq innaarsummik killeqarfeqarpoq, tamatumalu qeqqata missaani majuartarfiliortoqarsimavoq, taamaalilluni nalliuttorsioartarfimmiit illoqarfiup allaffeqarfiata tungaanut attaviligaalluni. Kangimut sammisortaani innaarsuup qulaatungaani aqqusineeraqarpoq, ikaartarfiup eqqaani, innaarsullu nalliuttorsioartarfik akimorlugu kangimut kimmullu sammivoq taamalu illoqarfik niuertoruseqarfiup tungaanut atanilerneqarsimalluni. Taamaalilluni illoqarfiup aqqusineeraanut nalliuttorsioartarfik pingaarutilimmik atassuteqarpoq. Tassa taanna illoqarfimmi sukisaarsartarfingortinneqartussaavoq, illoqarfimmi nalliuttorsioartarfittut suli atorneqarsinnaassaaq aammalu illoqarfimmi pingaarutilimmik pisoqartillugu nalliuttunilu atorneqartarluni. Illoqarfiup sukisaarsartarfia amerlasuunut katerittarfittut kiisalu amerlanngitsunut sukisaarsartarfittut atorneqartarnissaa siunertaavoq. Taamaattumik katerittarfiit anginngitsut pilersinneqassapput, taamalu pisortatiguunngitsumik naapittarfittut atorneqarsinnaanera orniginarsarneqarluni. Saniatigullu illoqarfimmi sukisaarsartarfimmi issittumi naasunik naatsiiviliortoqassasoq, eqqumiitsuliat qiperukkat ataatsimut saqqummersinneqassasut aamma isiginnaartitsiveqassasoq, taamaalilluni sammisassat assigiinngitsut ingerlanneqarsinnaassallutik. Nunap ilusaaneereersut, tassa kuuk, immap ulittarnera tinittarneralu innaarsullu, ilusilersuinissamut siunnersuusionnermi toqqammaviussapput. Siunnersuut immikkoortukkuutaarlugu agguagaavoq, taamaalilluni ukiut arlallit ingerlaneranni ineriartortinneqarsinnaallunilu piviusunngortinneqarsinnaavoq.

FORSKØNNELSE AF MIDTBYEN

Geografisk afgrænses det, der i nærværende plan betegnes midtbyen af blokkene mod nord, Kolonihavnen og elven mod syd. Midtbyen består dels af et institutionsområde mod øst med skolen som det samlende punkt, dels af et område med butikker og blandet bebyggelse mod vest, samt ikke mindst de administrative bygninger i form af kommunekontor og posthus.

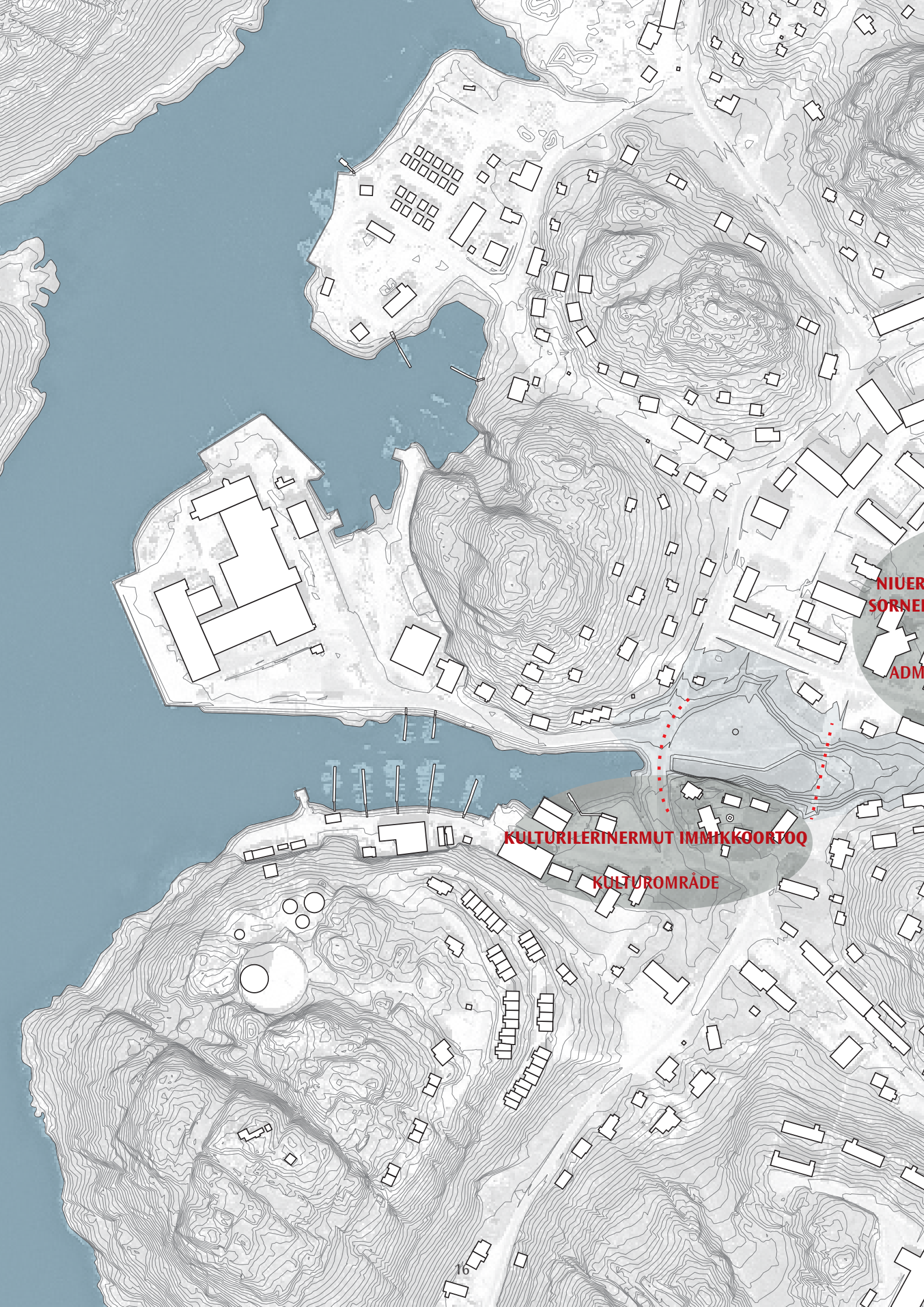
Midtby-området domineres af en kløft med elven, der afvander de lavere-liggende områder mellem byens mange fremtrædende høje. Kløften er markant i byen og bestemmende for dele af byens infrastruktur og dermed hvordan man oplever den. Kløften er både en fantastisk og helt særegent rekreativ del i den centrale by og samtidig deler den Paamiut midt i to dele; den administrative handelsby omkring kommunekontoret, og så den historiske/ kulturelle bydel ved kolonihavnen og museet. De to dele forbindes af en meget fin gangbro over kløften, hvilken skaber en markant akse til byens meget smukke og karakteristiske kirke.

Hvor kløften møder havnen finder vi festpladsen, der altså har en fin forbindelse til byen, det bagvedliggende landskab og til verden udenfor, i kraft af tidevandet fra David Strædet. Den landskabelige karakter afslører at området tidligere har været en del af havnen og er på et tidspunkt blevet inddæmmet – hvilket bekræftes af arkiv fotografier og kort.

Festpladsen er et vigtigt landskabstræk i byen såvel som et vigtigt socialt sted, hvor byens aktiviteter kan finde sted. Mod nordøst og nordvest afgrænses den af en skrænt, og ca. i midten af denne er der skabt en trappe, der forbinder pladsen med byens administrative del. I den østlige del er der en stiforbindelse fra den øvre del af skrænten, ved broen, og den løber tværs over hele festpladsen øst-vestlig retning og forbinder hermed byen med kolonihavnen. Festpladsen er hermed et betydeligt forbindelsesled i byens stisystem. Det er denne, der skal omdannes til en bypark, der stadig kan byens festplads og altså danne ramme om vigtige begivenheder og høj-tider i byen.

Det er målet at byparken både kan fungere som samlingssted for mange som et rekreativt sted for enkelte mindre grupper. Derfor skal der skabes mindre rumligheder, der netop inviterer til de mere uformelle møder. Der er yderligere udtrykt ønsker om, at der i byparken skal etableres plantebede til arktiske planter, en skulptursamling og en scene, hvorpå forskellige aktiviteter kan finde sted. Sammenholdt med de karakteristiske landskabstræk bestående af elven, tidevandet og skrænten, har de dannet grundlag for et designoplæg. Oplægget er tænkt som muligt etapeopdelt, således at det både kan udvikles og etableres over en årrække.

NIUER
SORNE
ADM

KULTURILERINERMUT IMMIKKOORTOQ

KULTUROMRÅDE

**ILLOQARFIUP
IMMIKKOORTUI
BYOMRÅDER**

 Illoqarfiup immikkoortui
ersarissut
Markante byområder

 Kuunnguaq/ kuup
paqgeriartornera
Bæk / afvanding

**TARFEQARFIK ALLAFFIS-
RMULLU IMMIKKOORTOO**

**HANDELS- OG
INSTRATIONSOMRÅDE**

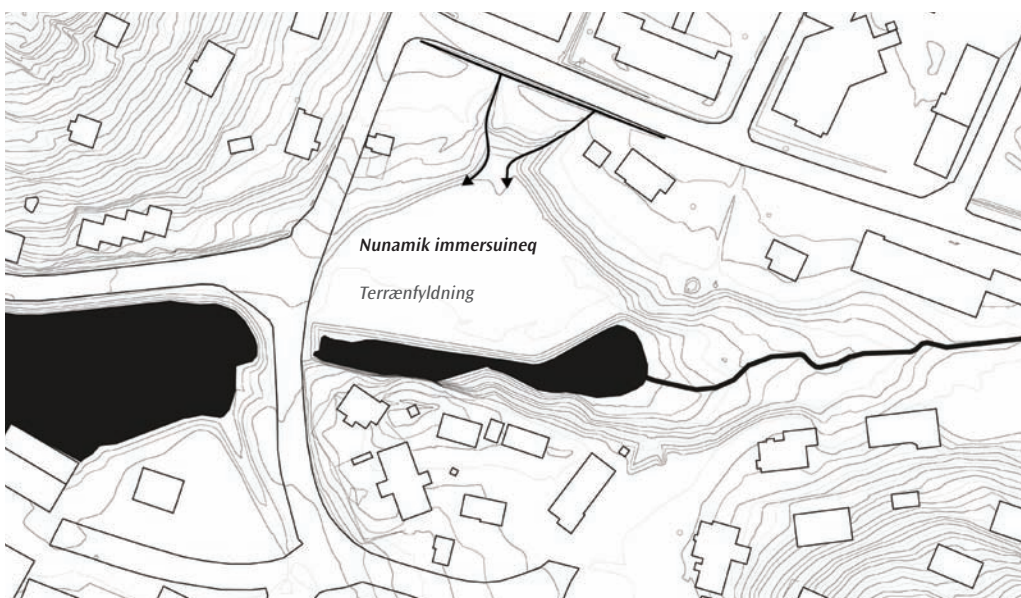
**SULIFFEQARFIK
INSTITUTIONSOMRÅDE**

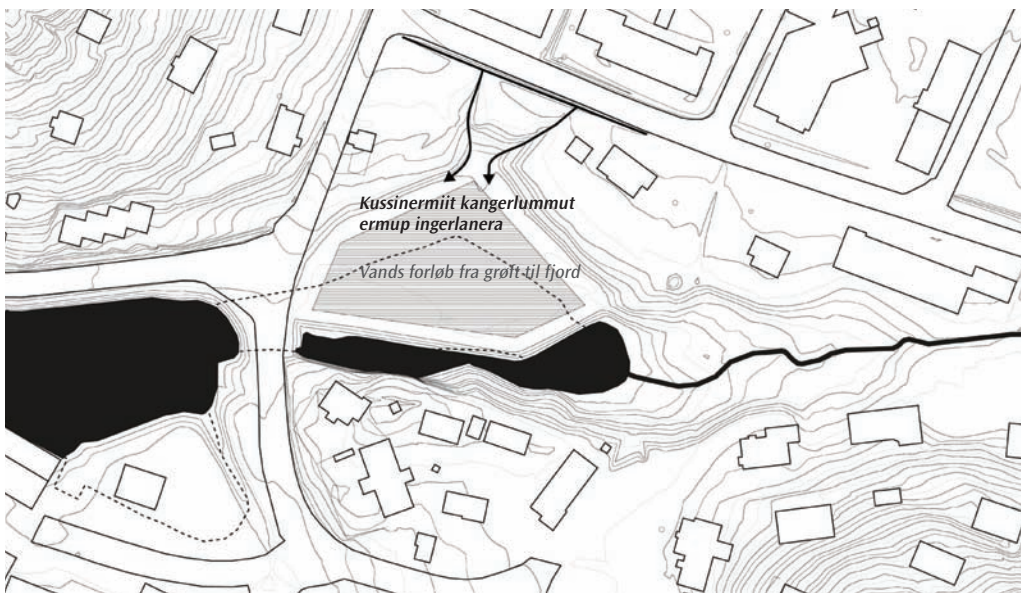
Illoqarfiup sukisaarsaartarfiata pilersinneqannginnerani kangerluup annertussusaa nunamilu imermut atanera.

Fjordens udbredelse og forbindelse med vand i landskabet inden etableringen af byparken

Ullumikkut kangerluup annertussusaa nunamilu imermut atanera

Fjordens udbredelse og forbindelse med vand i landskabet i dag

Aqqusineq sinerlugu ermup qanoq ingerlaqqinnissaanut, taamalu sukisaarsartarfimmut ilaatinneqarnissaanut periarfissaq sulissutigineqassaaq.

Mulighed for at arbejde med hvordan vand ledes videre fra grøfter langs vejen og bliver et element i parken.

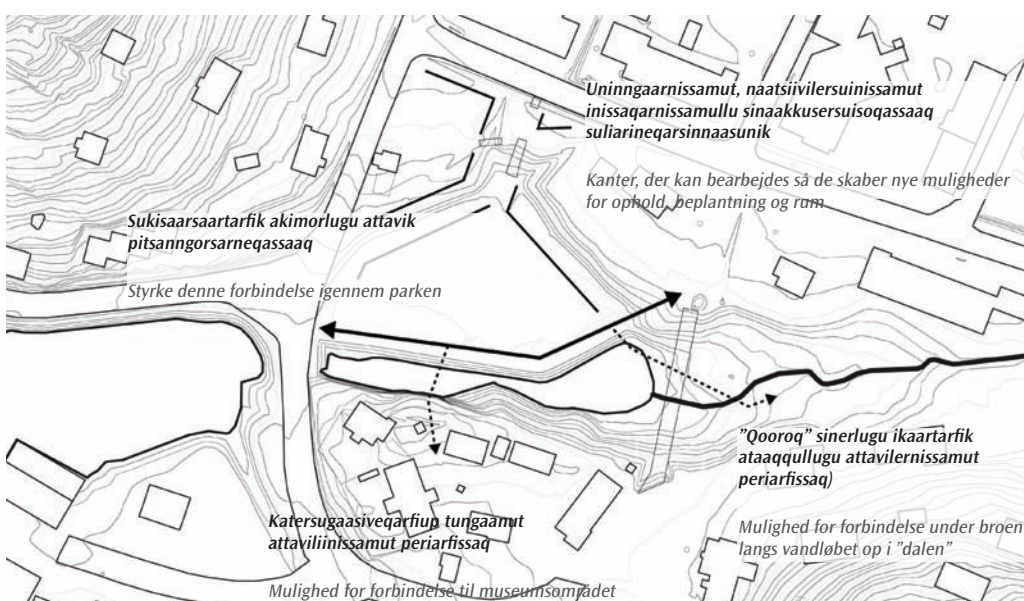
Ullumikkut
nalliuttorsioartarfimmut /
illoqarfiup nalliuttorsioartarfianut
ermup atanera.

Forbindelser i gennem festplad-
sen / byparken i dag

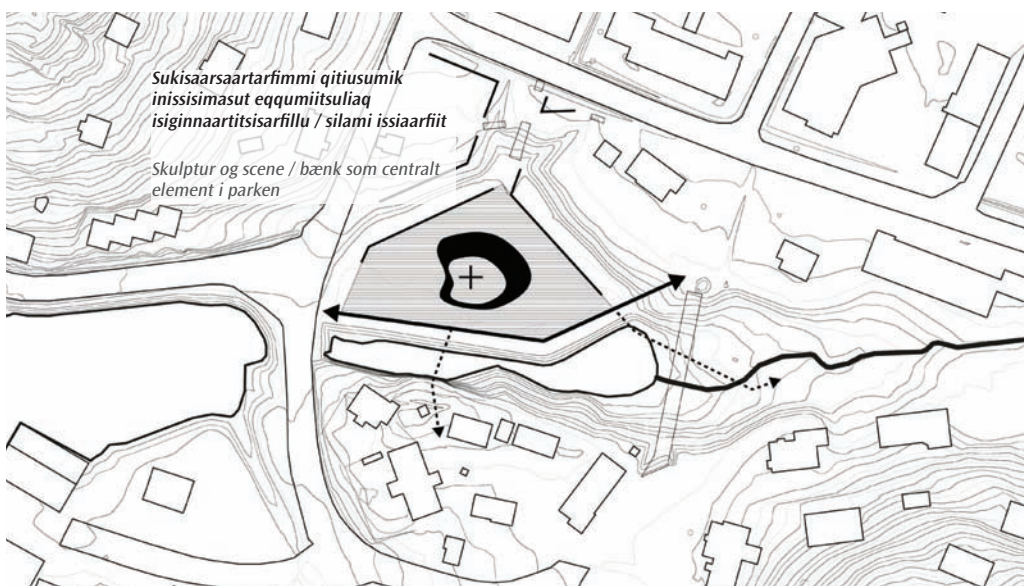
Illoqarfiup sukisaarsaartarfia
akimorlugu attaviit pioreersut
patajaallisarniarlugit sulineq
kiisalu tassunga atatillugit
uninngaartarfinnik pilersitsineq.
Katersugaasiveqarfiup tungaanut
qoororlu sinerlugu attaviit
pitsanngorsarneqarnissaannut
periarfissaq.

Arbejde med at understøtte eksis-
terende forbindelser i gennem
parken og etablerer nye rum-
ligheder i relation til disse. Mu-
lighed for at styrke forbindelsen
til museumsområdet og op igen-
nem den naturlige kløft.

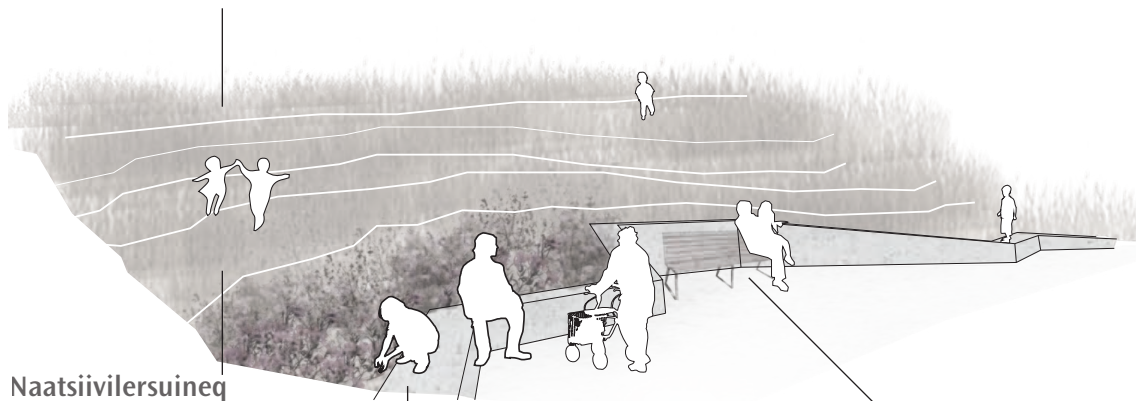
Nalliuttorsioartarfiup qaavani
eqqumiitsuliap pioreersup
isiginnaartitsisarfiullu/
issiaartarfiullu qitiusumik
pilersinneqarnissaat,
taamalu uninngaartarfittut,
sammissassaqartitsivittut
ataatsimullu katersuuttarfittut
atorneqarsinnaassallutik.

Etablere den eksisterende skulp-
tur og en scene/bænkkonstruk-
tion som det centrale element på
festpladsens flade, der kan brug-
es til ophold, aktivitet og fælles
samlinger.

Maanna sukisaarsartarfimmut atatillugu nuna qattunertut ippoq, tassanngaaniillu, isiginnaartitsisarfik illoqarfimmi nalliuttorsiornermi ataatsimulluunniit sammisaqarnermi, sukisaarsartarfimmut isikkiveqarlualuni.

Det eksisterende terræn fungerer som en forhøjning i forhold til parken og man har godt udsyn over parkrummet, når scenen bruges ved festlige lejligheder eller fællesarrangementer for byen

Naatsiivilersuineq

Etablering af vegetation

Sinaakkusersuinermi aniinganerit sullullu pilersinneqarsinnaapput, tassani issiaviit, naatsiiveeqqat (issittumi naatsiiviit) pilersinneqarsinnaapput pinnguarterfittullu atornerlutik.

Bearbejdning af kanter, kan skarpe fremspring og lommer, hvor der kan etableres siddepladser, små vegetationsfelter (arktiske haver) og bruges til leg.

Maanna sukisaarsartarfimmi issiaarfiit pioreersut sullutut ittunut aniinganernullu naleqqussarneqarsinnaapput sukisaarsartarfimmi assigiinngitsutigut uninngaarterfiullutillu naapittarfiusinnaallutik.

Parkens eksisterende bænke kan indpasses i lommer og frempring og give forskellige opholdsmuligheder og mødesteder i parken

Nalliuttorsiorarfik aamma illoqarfiup sukisaarsartarfiata nunataata portussusaa // "Amfi"

Festpladsen og Byparkens terrænniveau // "Amfi"

Nunami qattuneq // "Amfi"
Terrænoforhøjning // "Amfi"

Nunamik qarmaq // Issittumi naatsiivik
Terrænmur // Arktisk have

Isiginnaartitsisarfik // issiaartarfik
Scene // bæk

Eqqumiitsuliaq
Skulptur

Najukkami naasooreersunik naatitsineq

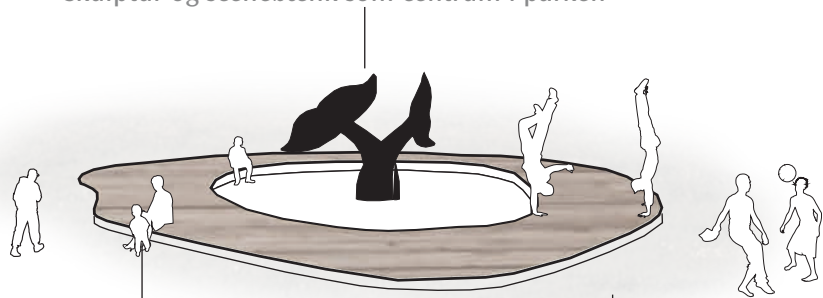
Etablering af hjemmehørende arter

Isiginnaartitsisarfimmi issiaartarfik – Tunngavik

Scenebænk - Princip

Sukisaarsartarfimmi eqqumiitsuliap isiginnaartitsisarfimmilu issiaartarfiup qitiusumik inissisimanissaat

Skulptur og scenebænk som centrum i parken

Sanaaq issiaartarfittut uninngaartarfittullu atorneqarsinnaasoq

Konstruktion kan bruges som bænk og ophold

Sukisaarsartarfimmi ataatsimut sammisaqarnermi ulluinnarnilu sammisaqarnermi isiginnaartitsivittut atorsinnaassaaq

Kan fungere som scene ved fælles arrangement i parken og til hverdagsaktiviteter

Nalliuttorsiortarfimmi // illoqarfiup sukisaarsartarfiani sammisaqartitsinerit

Aktiviteter på festpladsen // byparken

2018

UNGE
7 - 16 årige: 160

ÆLDRE
+65 årige: 172

FAKTA PÅAMNUT

NIUERTORUSEQARFIUP ”UUMMAARISSARNEQARNERA”

Illoqarfiup qeqqanik kusasaanermut atatillugu niuertoqarfimmi illut eriaginartut allanngutsaaliukkallu nutaaliornikkut atoqqilernissaat kissaatigineqarpoq. Ullumikkut suliniuteqartoqalereerpoq, tassunga ilanngullugu Aalisakkanut quersuarnut B-30 aamma B-61-imut suliniuteqarnissamut qinnuteqaateqartoqarpoq, tassani taakku uummaarissumik naapeqatigiittarfittut pilersinneqarnissaat siunertaralugu cafénngortinneqarnissaat, sannavinngortinneqarnissaat/atuakkanik atorniartarfinngortinneqarnissaat siunnersuutigineqarpoq.

Tamatuma saniatigut B-15, siornatigut naneruusiorfiusimasoq, eqqumiitsuliornermut sannavinngortinneqarnissaanut - ini allermi ujaqqanik silisarfimmik saanernillu qiperuisarfimmik kiisalu init quleriit aappaanni mersortarfimmik pilersitsinissaq - pilersaarutigineqarportaaq. Tassanilu eqqumiitsuliat tuniniarneqarnissaannut periarfissaqassaaq.

Suliniutit taakku marluk aqqutigalugit niuertoruseqarfik inunnut amerlanerusunut orniginarnerulissaaq, taamaalillunilu illoqarfimmi naapittarfittut pingaarutilittut inissisimaleqqissinnaassaaq.

UMIARSUALIVIMMI STREET-SKATERTARFIK

Siunissami sammisassaqtitsivimmik allamik, street-skatertarfimmik assigiinngitsunik atortulimmik, assakaasulinnik atuisunut sammisassaqtitsivittut piukkunnartumik, ilaatigullu allatut, soorlu issiaartarfittut silamiluunniit tuniniaasarfittut il.il. atorneqarsinnaasumik, pilersitsinissaq siunnersuutigineqarportaaq. Niuertoruseqarfimmi illoqannginnersamik pilersitsinikkut, kalaalimineerniarfiup saavani, niuertoruseqarfimmut uummarissaanerussaaq, taamaattorli Paamiut pillugit pilersaarut tamakkiisumi suliniuteqarfiit pingaarnert iluanneereerpoq. Taamaaliornissamulli assakaasulinnik atuisartunut sammisassaqtitsinissamut immikkoortoq asfaltilersorneqartariaqassaaq.

REVITALISERING AF KOLONIHAVNEN

Som et led i forskønnelsen af midtbyen er det ønskeligt at skabe fornyet liv i de bevaringsværdige og fredede bygninger i og omkring kolonihavnen. Der allerede i dag flere tiltag i gang, heriblandt en omfattende projek-tansøgning på Fiskepakhuse B-30 og B-61, der fore-slås omdannet til cafe og værksteder/ bibliotek, der kan danne fysisk ramme om levende mødested.

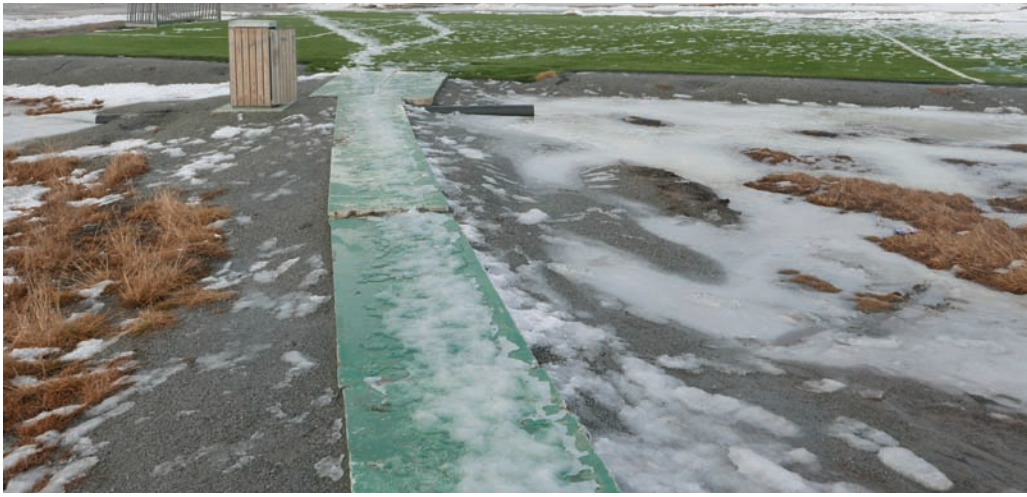
Der er også planer om at B-15, der tidligere har huset lysfabrikken, omdannes til værksted for kunsthåndværk – sten og benslibning i stueetagen og med systue på 1. sal. Der skal også være mulighed for salg af det fremstil-lede kunsthåndværk.

Begge initiativer vil bidrage til at der tiltrækkes flere mennesker til kolonihavnen og den dermed kan gen-vinde sin betydning i byen som et vigtigt mødested.

STREET-SKATE PÅ HAVNEN

Det foreslås at der på sigt også etableres et andet akti-vitetsområde i form af et street-skate område med for-skellige elementer, der er oplagte til aktiviteter på hjul, men som også kan anvendes som evt. siddeplads eller udendørsboder m.v. Ved at etablere dette byrum ved kolonihavnen, foran brættet, trækkes mere liv ned i ko-lonihavnen, der dog stadig ligger indenfor det primære indsatsområde for Helhedsplan for Paamiut. Dette vil dog kræve at området asfalteres for at tiltrække aktivitet på hjul.

Asseq 24 A
Fig. 24 A

Aqqusineeraq isumannaallisagaq
Befæstet sti

AQQUSINEEQQANI PIOREERSUNI QAAMMAQQUTIT

Illoqarfik pitsaasumik pioreersunik namminnerlu inunnit pilersinneqarsimasunik aqqusineeraqarpoq, tassuunalu takuneqarsinnaavoq ajornanngitsunnguamik pisulluni Paamiut angallaviusinnaasoq. Aqqusineeqqat arlallit qullilersorneqarnissaat immikkoortulli ilaat pukkinnersusumiittut, taamalu piffissap ilaani masarsunngortartut atorineqarsinnaajunnaarlutik, isumannaallisarneqarnissaat illoqarfimmi kissaatigineqarpoq. Illoqarfimmi aqqusineeqqat ilaat betonngilersugaapput, asseq 24 A), tamannalu, pingaartumik atuarfiup eqqaani, periarfissaasinnaavoq. Tassunga iluatsillugu aqqusineeqqani betonngini qulliit toqqavilersorneqarsinnaapput kallerup inneranullu atanilersorlugit.

Qaammaqqutilersuinissamut atatillugu qullinik pisiortornissamut ikkussuinissamullu sanaartugassanut aningaasaliissutinik qinnuteqartoqassaaq. Sanaartornermut atatillugu Najukkami Ataatsimiititaliaq nammineq ”sanatitsisuusaaq”. Suliarineqarneranni innaallagissanut aqqusineeqqanillu qullilersuinermi Nukissiorfiit nakkutilliisuussapput, naammassineqareerpatalu Nukissiorfimmut tunniunneqarlutik, kingornalu ingerlatsineq aserfallatsaaliuinerlu Nukissiorfimmit akisussaaffigineqalissapput. Saniatigut qulliit pillugit malittarisassanut naapertuunnersut Nukissiorfinit akuerineqassapput. Taamaattumik qulliit illoqarfimmi pigineqareersut assinginik toqqaasoqarnissaa siunnersuutigineqarpoq. Tassani nalliuttorsiortarfimmi atuarfiullu eqqaani qulliit ’milukaatut’ isikkullit atareersut assingi eqqarsaatigineqarput. (takuuk asseq 24 B).

Asseq 24 B
Fig. 24 B

Qulleq
Parklampe

BELYSNING PÅ EKSISTERENDE STIER

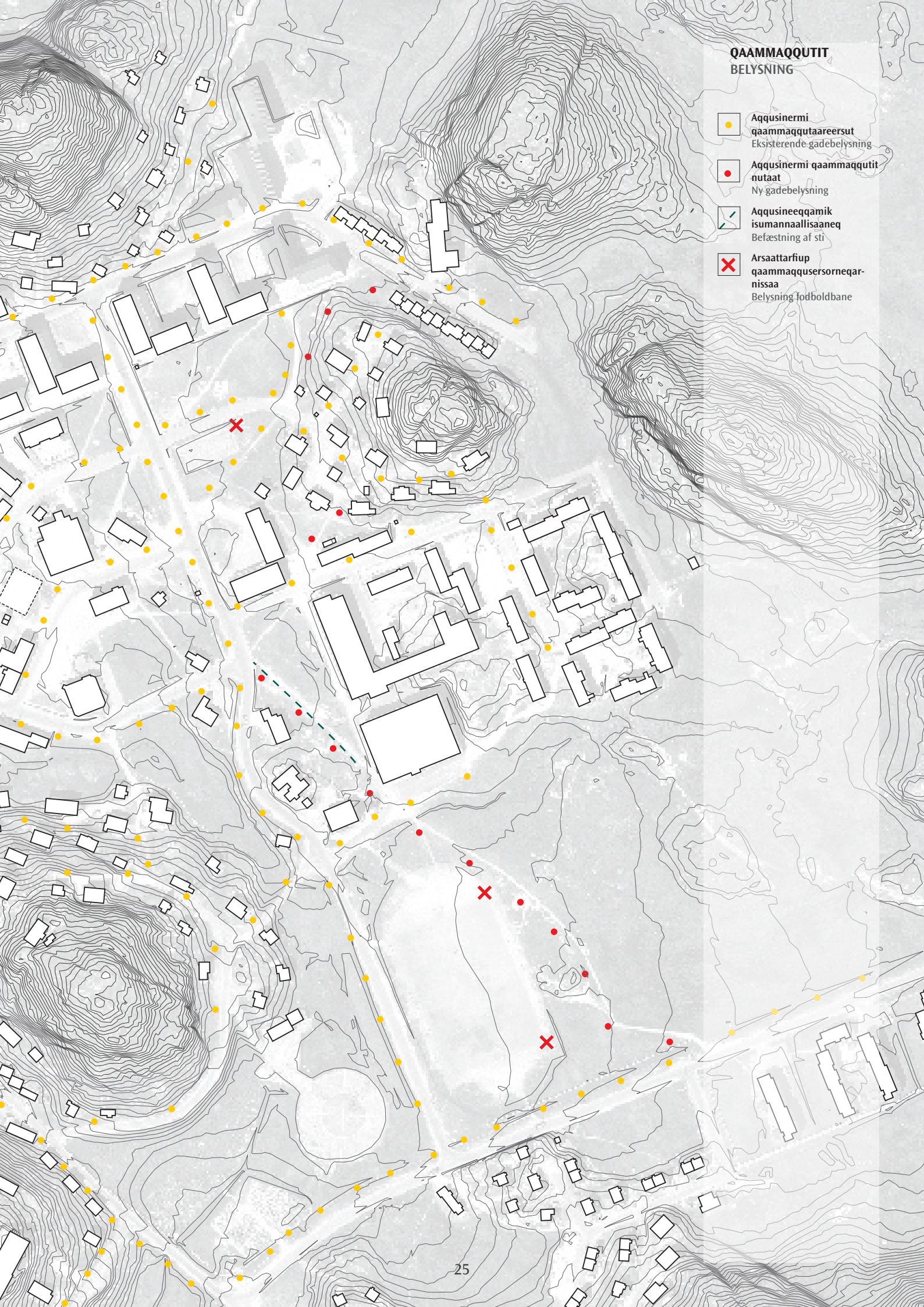
Byen har et fint netværk af både etablerede og selvtrådte stier, der viser at Paamiut er en by, hvori man nemt kan bevæge sig rundt til fods. Der er et lokalt ønske om at flere af stierne både belyses med parklamper og befæstes i de områder, der er lavtliggende og dermed i perioder bliver meget sumpede og derfor kan man ikke benytte dem. Der er enkelte stiforløb i byen, der er belagt med betonelementer (fig. 24 A), hvilket vil være en mulighed, særligt ved skolen. Det bør i den forbindelse undersøges om man med fordel kan trække strøm samt etablere fundament til parklamper i betonstier.

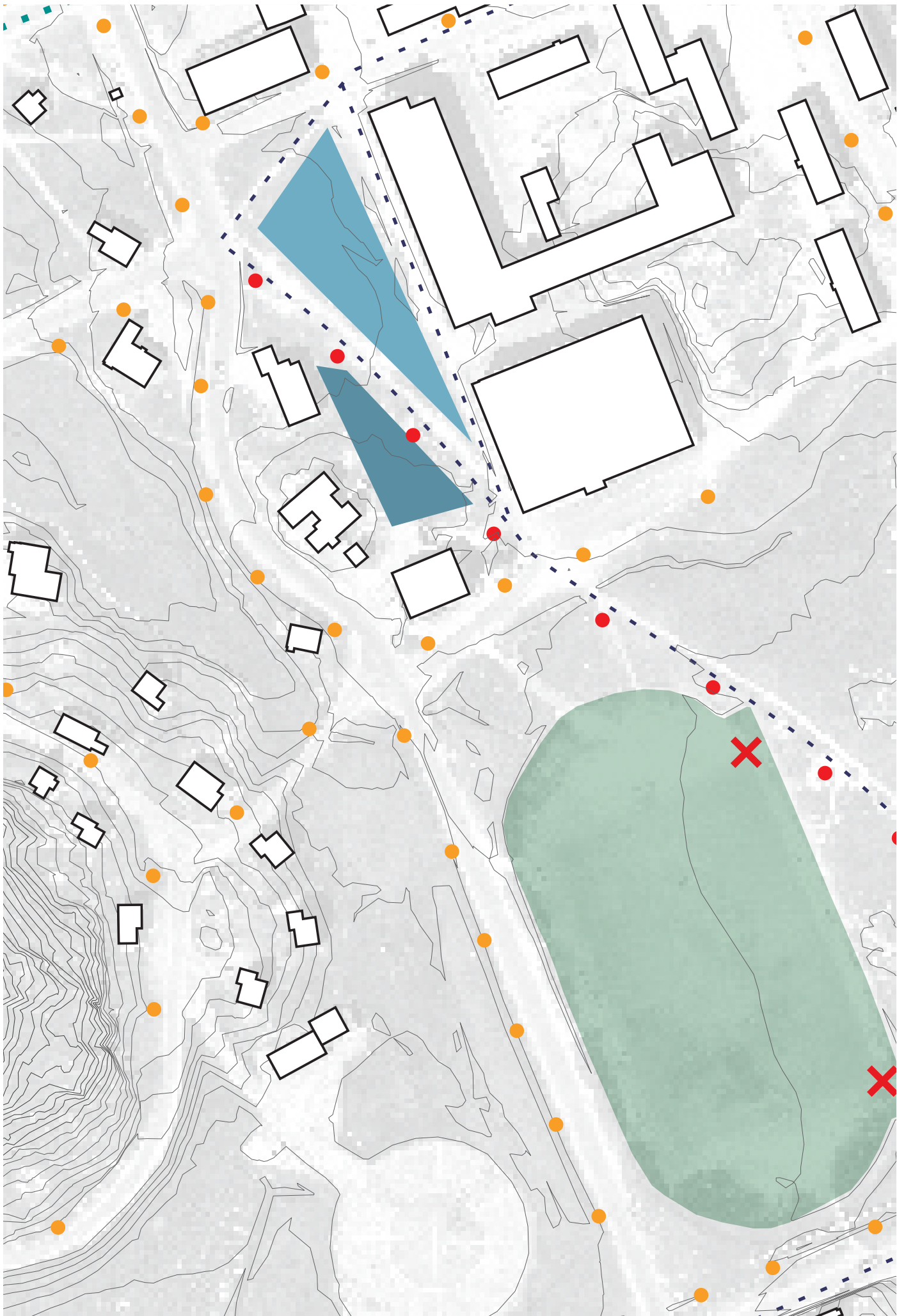
Processen for etablering af nye gadelygter er, at der søges om anlægsmidler til indkøb og installering af belysningen. Lokaludvalget skal selv være ’bygherre’ på anlægelsen. Nukissiorfiit vil holde fagtilsyn på el og gadelys under udførelse, og efter fuldførelse overdrages de til Nukissiorfiit, der herefter varetager drift og vedligehold. Nukissiorfiit skal ligeledes godkende selve lampen for at sikre den lever op til deres standarder. Derfor foreslås det, at der vælges en type lampe, der allerede eksisterer i byen. Specifikt tænkes på de ’slikkepinds-lamper’ der er installeret på festpladsen og ved skolen. (se figur 24 B)

QAAMMAQQUTIT BELYSNING

- **Aqqusinermi qaammaqutaareersut**
Eksisterende gadebelysning
- **Aqqusinermi qaammaqutit nutaat**
Ny gadebelysning
- **Aqqusineeqqamik isumannaallisaaneq**
Befæstning af sti
- **Arsaattarfiup qaammaqusersorneqar-nissaa**
Belysning fodboldbane

ATUARFIUP SAAVANI PINNGUARTARFIK FITNESSERTARILLU

Atuarfiup saavani nutaaliaasumik pinnguartarfiliortoqarnissaa kissaatigineqarpoq, tassungalu atatillugu fitnessimut atortunik silami atortakkanik, kommunimi susasaqartitsivimmit pisiarineqarsimasunik, ikkussuisoqarsinnaavoq. Taamaalilluni timersortarfiup atuarfiullu eqqaani susasaqartitsivimmik pinnguartarfimmillu pilersitsisoqassaaq - aqqusineqqakkullu pioreersukkut arsaattarfik ivigaaraasalik qanittumiippoq. Tamannalu illoqarfiup qeqqanik nukittorsaataavoq, assigiinngitsunik siunertalinnut uninngaartarfeqarluni/ illoqannginnersaqarluni

LEGEPLADS OG FITNESS FORAN SKOLEN

Der ønskes etableret en moderne legeplads foran skolen og i sammenhæng med denne kan opstilles det uden-dørs fitnessudstyr, der er indkøbt af kommunens fritidsafdeling. Herved skabes et aktivitets- og legeområde nær hallen og skolen, - og i tæt forbindelse med kunststofgræsplænen via den eksisterende sti. Den bidrager til at skabe en stærk bymidte med forskellige programmerede pladser/ byrum.

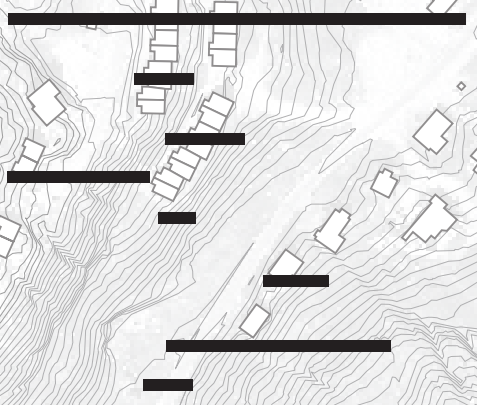

- 1: **ILLOQARFIMMI SUKISAARSARTARFIK // BYPLADS**
- 2: **PINNGUARTARFIK/ FITNESSERTARFIK // LEGEPLADS / FITNESS**
- 3: **STREET-SKATERTARFIK // STREET-SKATE**
- 4: **QAAMMAQQUTIT // BELYSNING**
- 5: **AQQUSINEERAQ ISUMANNAALLISAGAQ // BEFÆSTET STI**
- 6: **TIMERSORTARFIK QAAMMAQQUTILIK // LYS SPORTSBANE**
- 7: **ASFALTERINEQ // ASFALTERING**
- 8: **ISATERINEQ // NEDRIVNING**

2018   2019   2020   2021

SULINIUTEQARFIIT INDSATSOMRÅDER

- Aqqusinermi qaammaqqutaareersut Eksisterende gadebelysning
- Aqqusinermi qaammaqqutit nutaat Ny gadebelysning
- Aqquteeqqamik isumannaallisaaneq Befæstning af sti
- Aqqusineeqqap qaammaqqusernera Belysning på sti
- Arsaattarfiup qaammaqqusernera Belysning fodboldbane
- Suliniuteqarfik 1 Indsatsområde 1

1: ILLOQARFIUP SUKISAARSARTAR-FIANIK pilersitsineq
Etablering af BYPARK

2: Pinnguartarfimmik /fitnessartarfimmik pilersitsineq
Etablering af legeplads/ fitness

3: Street-skatertarfilioqqinneq
Retablering af street-skateområde

ISATERINEQ NEDRIVNING

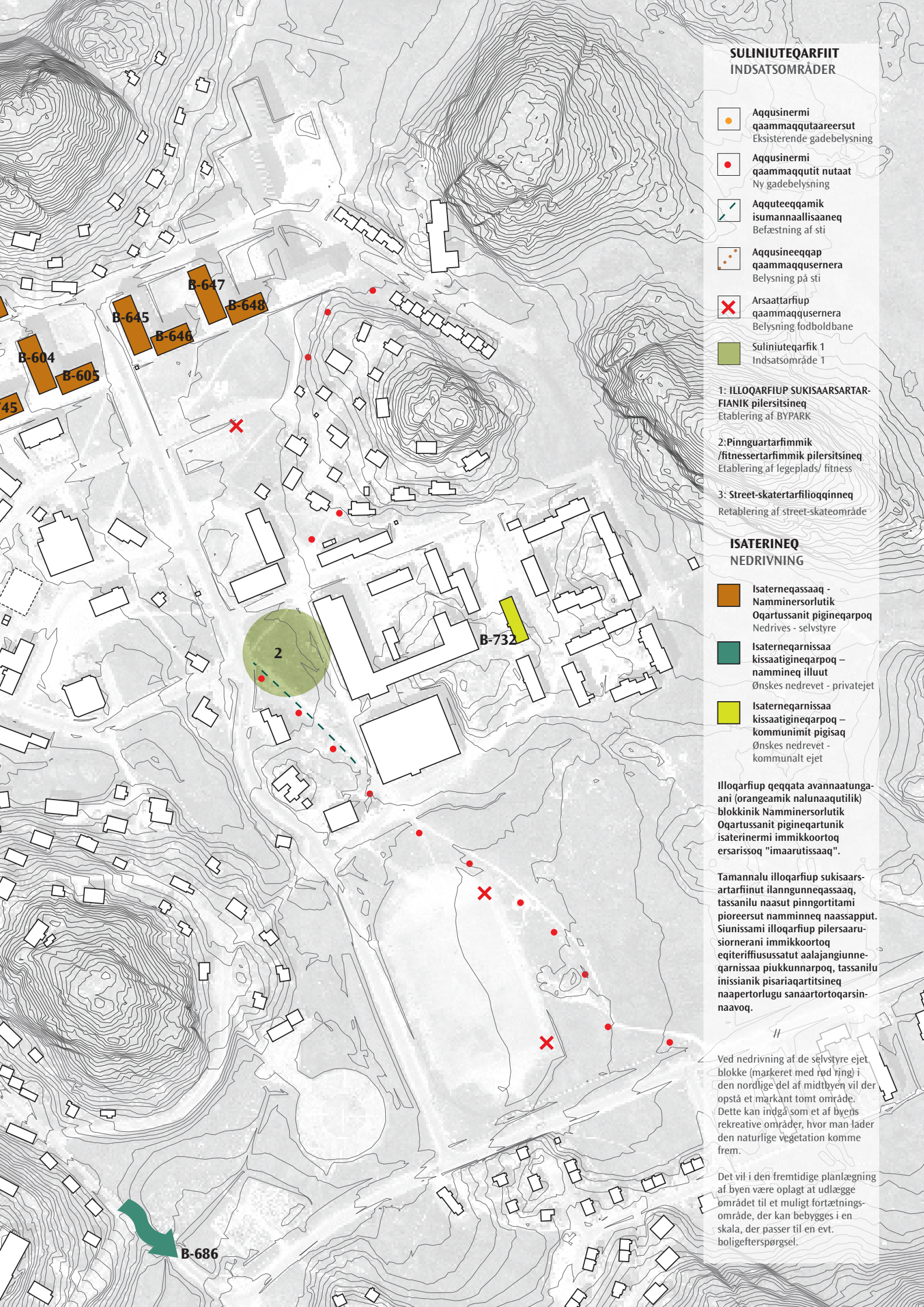
- Isaterneqassaaq - Namminersorlutik Oqartussanit pigineqarpoq Nedrives - selvstyre
- Isaterneqarmissaa kissaatigineqarpoq - nammineq illuut Ønskes nedrevet - privatejet
- Isaterneqarmissaa kissaatigineqarpoq - kommunimit pigisaaq Ønskes nedrevet - kommunalt ejt

Illoqarfiup qeqqata avannaatungani (orangeamik nalunaqutilik) blokkinik Namminersorlutik Oqartussanit pigineqartunik isaterinermi immikkoortoq ersarissooq "imaarutissaaq".

Tamannalu illoqarfiup sukisaarsartarfiinut ilanngunneqassaaq, tassanilu naasut pinngortitami pioreersut namminneq naassapput. Siuissami illoqarfiup pilersaarusiornerani immikkoortoq eqiteriffiussatut aalajangiunneqarmissaa piukkunnarpoq, tassanilu inissianik pisariaqartitsineq naapertorlugu sanaartortoqarsinnaavoq.

Ved nedrivning af de selvstyre ejt blokke (markeret med rød ring) i den nordlige del af midtbyen vil der opstå et markant tomt område. Dette kan indgå som et af byens rekreative områder, hvor man lader den naturlige vegetation komme frem.

Det vil i den fremtidige planlægning af byen være oplagt at udlægge området til et muligt fortætningsområde, der kan bebygges i en skala, der passer til en evt. boligefterspørgsel.

2020   2021   2022   2023   2024   2025

- A: **INNAALLAGISSIORFIMMI NALUTTARFIK // SVÖMMEHAFT TURBINEHAFT** —————
- B: **TASEQ QEERLUTUULIK // ANDEDAM** —————
- C: **MULTIHUSI // MULTIHUS** —————
- D: **INNARTORFIUSSAQ // KLATREV/EG** —————
- E: **MEEQQANUT MAJUARTAAT // BÖRNELIFT** —————
- F: **ILIVEQARFIMMI QAAMMAQOUTIT // BELYSNING KIRKEGÅRD** —————
- G: **MITTARFIUP EQQAANI ILLUAQQAT // HYTTER V. LUFTHAVN** —————
- H: **AQQUSINEERAQ // STI AASAANERANI AALLAARSIMAARTARFIK // SOMMERLEJR** —————

**SIUNISSAMI
UNGASINNERUSUMI
INERIARTORTITSINEQ
LANGSIGTET UDVIKLING**

A: Innaallagissiorfitoqqami (B-578) isaterneqarsimasumi naluttarfiliorneq //
Etablering af svømmehal i nedlagt turbindehal (B-578)

B: Taseqqamik qeerlutuulimmik pilersitsineq //
Etablering af andedam

C: Ullumikkut katersortarfup inissisimaffiani multihusiliorneq. Taannalu illoqarfimmi innuttaasunut ukioqatigiingitsunut tamanut katersortarfittut, sammisassaqaqtisvittut kulturikkut illorsuartullu atorneqassaaq. //
Etablering af Multihus på området hvor forsamlingshuset i dag er. Dette skal fungere som forsamlings-, aktivitets- og kulturhus for byens borgere i alle aldre.

D: Inngartortarfusaamik pilersitsineq //
Etablering af Klatrevæg

E: Meeqqanut majartaatiliorneq //
Etablering af børnelift

F: Iliveqarfittaami qaammaqquseruineq //
Belysning på den nye kirkegård

G: Mittarfup eqqaani tatsip eqqaani illuaraliorneq //
Etablering af hytter ved søen i nærheden af lufthavnen

H: Illuaraqarfup tungaanut aqqusineqqap isumannaatsup pilersinneqarnera + aasaanerani aallarsimaarfiliorneq //
Etablering af befæstet sti mod hytteområde + en sommerlejr

F & H

